SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

BIULETYN

Z 55. POSIEDZENIA
RADY OCHRONY PRACY (IX KAD.)
W DNIU 20 STYCZNIA 2015 R.

Rada Ochrony Pracy (nr 55/IX kad.)

20 stycznia 2015 r.

Rada Ochrony Pracy, obradująca pod przewodnictwem poseł **Izabeli Katarzyny Mrzygłockiej (PO)**, przewodniczącej Rady, i **Danuty Koradeckiej**, zastępcy przewodniczącej, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– Przyjęcie stanowiska Rady Ochrony Pracy w sprawie oceny „Programu działania Państwowej Inspekcji Pracy na 2015 r.”,

– Sprawozdanie z działalności Rady Ochrony Pracy w 2014 r. – materiał przygotowany przez prezydium Rady Ochrony Pracy,

– Plan pracy Rady Ochrony Pracy w 2015 r. – materiał przygotowany przez prezydium Rady Ochrony Pracy,

– Bezpieczeństwo pracy w kopalniach odkrywkowych i otworowych – materiał przygotowany przez Wyższy Urząd Górniczy oraz Państwową Inspekcję Pracy,

– sprawy bieżące.

W posiedzeniu udział wzięli: **Leszek Zając, Małgorzata Kwiatkowska** zastępcy głównego inspektora pracy wraz ze współpracownikami, **Mirosław Koziura** prezes Wyższego Urzędu Górniczego wraz ze współpracownikiem.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Ewa Mierosławska, Mateusz Wiśniewski** – z sekretariatu Rady w Biurze Prawnym i Spraw Pracowniczych.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Otwieram pierwsze w nowym roku posiedzenie Rady Ochrony Pracy. Chciałabym złożyć państwu najserdeczniejsze życzenia dobrego roku, spełnienia marzeń oraz wszelkiej pomyślności, zarówno w życiu prywatnym, jak i zawodowym. Witam zastępców głównego inspektora pracy panią Małgorzatę Kwiatkowską i pana Leszka Zająca wraz ze współpracownikami oraz prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, pana Mirosława Koziurę wraz ze współpracownikami. Witam członków Rady Ochrony Pracy. Witam wszystkich państwa.

Porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia przewiduje: pkt 1 – przyjęcie stanowiska Rady Ochrony Pracy w sprawie „Programu działania Państwowej Inspekcji Pracy na 2015 r.”, pkt 2 – Sprawozdanie z działalności Rady Ochrony Pracy w 2014 r. – materiał przygotowany przez prezydium Rady, pkt 3 – plan pracy Rady Ochrony Pracy w 2015 r. – materiał przygotowany przez prezydium Rady, pkt 4 – „Bezpieczeństwo pracy w kopalniach odkrywkowych i otworowych” – materiał przygotowany przez Wyższy Urząd Górniczy oraz Państwową Inspekcję Pracy, pkt 5 – sprawy bieżące.

Czy jest sprzeciw wobec proponowanego porządku dziennego? Nie widzę zgłoszeń.

Stwierdzam, że Rada przyjęła porządek dzienny posiedzenia.

Dzisiejsze posiedzenie jest ostatnim posiedzeniem Rady IX kadencji. Marszalek Sejmu pan Radosław Sikorski, przesłał członkom Rady podziękowania za działalność w upływającej kadencji. Odczytam list marszałka Sejmu: „Niezależnie od upływu lat i zmieniającej się rzeczywistości, istotną wartością jest szacunek dla trudu ludzkiej pracy oraz konieczność skutecznej jej ochrony. Nie sposób więc przecenić wkładu władz i członków Rady Ochrony Pracy w poszanowanie prawa oraz ochronę pracowników. Bezpieczeństwo

i higiena, a także zapewnienie podstawowego poziomu pracy są czynnikami mającymi niebagatelny wpływ na rozwój gospodarczy kraju.

Dlatego tą drogą kieruję słowa podziękowania za podejmowanie działań na rzecz upowszechniania i stosowania dobrych praktyk w przedsiębiorstwach oraz instytucjach. W związku z zakończeniem IX kadencji Rady Ochrony Pracy pragnę przekazać wyrazy uznania za zaangażowanie i przedsięwzięcia służące zapewnieniu zatrudnionym w Polsce jak najlepszych warunków zawodowej aktywności. Życzę powodzenia w realizacji kolejnych projektów oraz pomyślności w życiu prywatnym i zawodowym.

Z wyrazami szacunku – Radosław Sikorski".

Przekażę teraz list marszałka Sejmu członkom Rady.

Serdecznie dziękuję państwu za 4 lata pracy.

Przechodzimy do rozpatrzenia pkt 1 porządku dziennego – przyjęcie stanowiska Rady Ochrony Pracy w sprawie „Programu działania Państwowej Inspekcji Pracy na 2015 r.". Proszę przewodniczącego Zespołu ds. Prawno-Organizacyjnych, pana Zbigniewa Żurka, o przedstawienie projektu stanowiska.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Zbigniew Żurek:

Przedstawię projekt stanowiska Rady w sprawie „Programu działania Państwowej Inspekcji Pracy na 2015 r.", przyjęty przez Zespół ds. Prawno-Organizacyjnych. Oto jego brzmienie: „Rada Ochrony Pracy podczas posiedzenia, które odbyło się 2 grudnia 2014 r., zapoznała się z „Programem działania Państwowej Inspekcji Pracy na rok 2015" oraz „Planem długofalowym na lata 2013-2015". Oba opracowania uwzględniają zalecenia Rady Ochrony Pracy, komisji sejmowych, propozycje zgłoszone przez związki zawodowe, organizacje pracodawców, ministerstwa, organa nadzoru i kontroli oraz instytuty badawcze.

Strategicznym celem działania Państwowej Inspekcji Pracy jest dążenie do minimalizowania zagrożeń zawodowych i liczby wypadków przy pracy, do poprawy przestrzegania uprawnień pracowniczych, a także budowanie kultury bezpieczeństwa pracy.

W 2015 r. Państwowa Inspekcja Pracy planuje przeprowadzenie 88 tys. kontroli. Niezależnie od kontroli, 150 tys. pracodawców i przedsiębiorców, pracowników i innych osób świadczących pracę otrzyma zaproszenia do udziału w przedsięwzięciach prewencyjno-promocyjnych.

Na strukturę działań prewencyjnych oraz kontrolno–nadzorczych składają się zadania centralne: długofalowe, roczne oraz stałe, w przeważającej mierze wynikające z zapisów ustawowych, a także zadania własne okręgowych inspektoratów pracy. Rok 2015 to trzeci, ostatni etap długofalowych działań kontrolno–prewencyjnych, przewidzianych na lata 2013-2015.

Priorytety, jakie Państwowa Inspekcja Pracy wyznacza na 2015 r., m.in.:

* kontrola zasadności zawierania umów cywilnoprawnych,

* kontrole prawidłowości zawierania i rozwiązywania terminowych umów o pracę,

* wzmożony nadzór nad zakładami o dużej liczbie wypadków przy pracy oraz wysokim poziomie narażenia pracowników na czynniki szkodliwe dla zdrowia,

* kontrole oraz rekontrole w zakładach produkujących lub wykorzystujących nanomateriały,

* kontrole przestrzegania przepisów o wypłacie wynagrodzeń,

* kontrole w zakładach leczniczych w zakresie kwestii formalnoprawnych, związanych z zawieraniem umów oraz bezpieczeństwa pracy,

* kontrole firm transportowych w zakresie czasu jazdy i czasu postoju, obowiązkowych przerw i czasu odpoczynku kierowców,

* kontrole budów na wszystkich etapach realizacji inwestycji pod kątem eliminacji bezpośrednich zagrożeń życia lub zdrowia zatrudnionych,

* kontrole i rekontrole w firmach budowlanych, w których w ostatnich latach odnotowano wypadki śmiertelne, ciężkie lub zbiorowe, albo też powtarzalność zdarzeń o podobnych przyczynach,

* kontrole podziemnych zakładów górniczych, w tym firm świadczących usługi górnicze w tych zakładach,

* kontrole zakładów produkcji prefabrykatów budowlanych i cegielni,

* kontrole w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej,

* kontrole legalności zatrudnienia oraz prawidłowości zawierania i rozwiązywania umów, szczególnie w gospodarstwach ogrodniczych oraz innych podmiotach, prowadzących prace sezonowe,

* kontrole BHP przy obsłudze maszyn i sprzętu do zbioru warzyw i owoców.

Niezależnie od powyższego Państwowa Inspekcja Pracy planuje kontynuację dotychczasowych oraz uruchomienie nowych programów prewencyjnych i promujących właściwe działania w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Szczególną uwagę Państwowa Inspekcja Pracy skieruje na osoby młode oraz podejmujące nową pracę u danego pracodawcy, które często ulegają wypadkom przy pracy.

Jak co roku – Państwowa Inspekcja Pracy będzie badać zasadność skarg pracowniczych i udzielać bezpłatnych porad prawnych.

Rada Ochrony Pracy pozytywnie oceniając „Program działania Państwowej Inspekcji Pracy na rok 2015” oraz podtrzymując akceptację „Planu długofalowego na lata 2013-2015” – po wysłuchaniu informacji głównego inspektora pracy zwraca uwagę, że należy ponadto:

1. Nasilić kontrole w zakresie przestrzegania praw pracowniczych.
2. Zwrócić szczególną uwagę na prawidłowość zawierania umów cywilnoprawnych.
3. Prowadzić działania w kierunku zwiększenia partycypacji pracowniczej w zarządzaniu bezpieczeństwem i higieną pracy.
4. Objąć szczególnym nadzorem prace remontowe obiektów, w których wcześniej stosowany był azbest.
5. Zwiększyć środki budżetowe na działania Państwowej Inspekcji Pracy.
6. Poświęcić szczególną uwagę problemom stresu w pracy oraz wzrostu ryzyka z powodów psychospołecznych.
7. Zintensyfikować kontrole w zakresie poziomu stosowania umów terminowych w placówkach wielkopowierzchniowych i zakładach pracy chronionej.
8. Zwrócić szczególną uwagę na egzekwowanie przestrzegania przepisów prawa wobec pracowników tymczasowych w kontekście przestrzegania ustawy o zatrudnianiu pracowników tymczasowych.
9. Zwrócić szczególną uwagę na główne przyczyny wypadków w budownictwie (upadki z wysokości, wypadki przy pracy w wykopach), szczególnie zły stan bhp w mikro i małych firmach.
10. Monitorować prawidłowość stosowania ustawy o emeryturach pomostowych.
11. Objąć bardziej intensywną kontrolą zasady wynagradzania pracowników firm ochroniarskich.
12. Zintensyfikować kontrole w zakresie prawidłowości stosowania oraz jakości odzieży i środków ochrony; w szczególności w górnictwie i budownictwie.

Biorąc pod uwagę rozległe zadania PIP, określone w „Programie działania Państwowej Inspekcji Pracy na rok 2015”, należy do realizacji tych zadań zapewnić odpowiednie środki, o co Rada zwraca się do Parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej”.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Dziękuję za przedstawienie projektu stanowiska. Czy są uwagi do przedłożonego projektu? Nie widzę zgłoszeń. Czy jest sprzeciw wobec przyjęcia stanowiska w brzmieniu proponowanym w projekcie? Nie widzę zgłoszeń.

Stwierdzam, że Rada przyjęła stanowisko w sprawie „Programu działania Państwowej Inspekcji Pracy na rok 2015”.

Przechodzimy do rozpatrzenia pkt 2 – Sprawozdanie z działalności Rady Ochrony Pracy w 2014 r. Proszę pana przewodniczącego Stanisława Stolorza o przedstawienie sprawozdania.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Stanisław Stolorz:

Sprawozdanie z działalności Rady w 2014 r. liczy ponad 80 stron. Dlatego skoncentruję się na najważniejszych kwestiach.

W ubiegłym roku Rada Ochrony Pracy obradowała na posiedzeniach plenarnych, które odbywały się co najmniej raz w miesiącu oraz na spotkaniach zespołów problemowych. Zespoły zbierały się w zależności od potrzeb i pilności problematyki, którą się zajmują.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 12 plenarnych posiedzeń, w tym jedna uroczysta sesja w Warszawie oraz jedno posiedzenie wyjazdowe we Wrocławiu.

Zespoły problemowe obradowały na 24 posiedzeniach (włączając w tę liczbę jedno posiedzenie zespołu doraźnego). Ich działania koncentrowały się głównie na przygotowywaniu opinii i projektów stanowisk Rady w sprawach będących przedmiotem posiedzeń plenarnych, przedstawianiu propozycji tematów do przyszłego planu pracy ROP, a także na rozpatrywaniu wpływających do Rady skarg na działania inspektorów pracy oraz na nieprzestrzeganie przepisów prawa pracy przez pracodawców.

Chciałbym wskazać kilka opracowanych przez zespoły problemowe projektów stanowisk do następujących tematów:

* Ochrona i warunki zatrudnienia osób niepełnosprawnych.
* Bezpieczeństwo i higiena pracy w transporcie.
* Czynniki psychospołeczne w środowisku pracy i związane z nimi ryzyko zawodowe.
* Dyskryminacja, mobbing i molestowanie seksualne w pracy.
* Identyfikacja obszarów o największym ryzyku wypadków przy pracy i przestrzeganie w nich przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy.
* Czas pracy.
* Rejestracja przyczyn i skutków wypadków przy pracy.
* Nielegalne zatrudnienie w Polsce w świetle wyników działalności kontrolno-nadzorczej Państwowej Inspekcji Pracy.
* Umowy cywilnoprawne oraz umowy terminowe w stosunkach pracy.

Rada Ochrony Pracy, jako organ nadzoru w sprawach dotyczących przestrzegania prawa pracy jest regularnie adresatem skarg. W 2014 r. wpłynęło do ROP ok. 100 skarg. Można je podzielić na następujące grupy:

1. Skargi indywidualne od osób fizycznych, dotyczące niewypłacania wynagrodzeń za pracę, wynagrodzeń za pracę wykonywaną w godzinach nadliczbowych, nagród regulaminowych, przestrzegania przepisów o czasie pracy, wypłacania diet pracownikom transportowym, odszkodowań z tytułu wypadków przy pracy. Należy podkreślić, że materia skarg obejmowała nieraz większą grupę pracowników.
2. Skargi wnoszone przez organizacje związkowe w imieniu pracowników całej branży. Najczęściej dotyczą one postanowień układów zbiorowych pracy, premii regulaminowych, dodatków stażowych, rozliczania czasu pracy oraz bezpieczeństwa pracy.
3. Skargi na działalność inspektorów pracy, dotyczące przekroczenia zakresu kognicji uprawnień kontrolnych, nierzetelności przeprowadzonej kontroli, braku upoważnienia do przeprowadzenia kontroli, nieprawidłowego stosowania środków karnych.
4. Skargi, których treść wykraczała poza zakres prawnych kompetencji przyznanych Radzie.

Niektóre skargi zawierały prośby o dokonanie wykładni przepisów prawa pracy, układów zbiorowych lub wszczęcia sporu zbiorowego pracy. Wpływały także do wiadomości Rady skargi kierowane do innych organów władzy i administracji państwowej oraz innych organów centralnych.

Na sygnalizowane w pismach sprawy Rada reagowała, zwracając się do Państwowej Inspekcji Pracy o przeprowadzenie kontroli, postępowania wyjaśniającego lub podjęcie interwencji, a następnie monitorowała sprawę aż do ostatecznego rozstrzygnięcia. Informowała również na bieżąco osoby wnoszące skargi o przebiegu postępowania.

Sprawami właściwej oceny i stosownego poinformowania skarżących o sposobie załatwienia sprawy zajmuje się Zespół ds. Skarg.

W latach 2013–2014 Rada Ochrony Pracy przyjęła łącznie 27 stanowisk: 13 w 2013 r. i 14 w 2014 r. W 2013 r. Rada uchwaliła m.in. stanowiska w sprawie:

* zdrowia psychicznego w środowisku pracy,
* przestrzegania przepisów o czasie pracy oraz wypłacie wynagrodzenia za pracę,
* legalności zatrudnienia, w tym obcokrajowców,

* zatrudniania i bezpieczeństwa pracy pracowników młodocianych i efektywności nauczania bezpiecznych i higienicznych zachowań uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych,
* stanu bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych,
* przestrzegania przepisów dotyczących opieki zdrowotnej nad pracownikami,
* stanu bezpieczeństwa pracy w firmach transportowych.

W 2014 r. Rada uchwaliła m.in. stanowiska w sprawie:
* absencji chorobowej rejestrowanej w ZUS,
* stanu bezpieczeństwa pracy na kolei,
* ochrony pracy i warunków zatrudnienia osób z niepełnosprawnością,
* czynników psychospołecznych w środowisku pracy (w tym dyskryminacji, mobbingu, molestowania seksualnego) i związanego z nimi ryzyka zawodowego,
* identyfikacji obszarów o największym ryzyku wypadków przy pracy i przestrzegania w nich przepisów bhp,
* rejestracji przyczyn i skutków wypadków przy pracy,
* nielegalnego zatrudnienia, umów cywilnoprawnych oraz umów terminowych w stosunkach pracy.

Należy podkreślić, że stanowiska podejmowane przez Radę przynoszą wymierne skutki. W latach 2013–2014 w 27 stanowiskach Rady zawarto łącznie 164 wnioski, w tym 26 o charakterze legislacyjnym. Za zrealizowane można uznać 129 wniosków, 32 wnioski nie zostały zrealizowane. Za niezrealizowane można uznać wnioski, które adresaci uznają wprost jako niemożliwe do realizacji albo zalecenia w nich zawarte nie zostały jeszcze wdrożone w życie.

Analiza wniosków zawartych w stanowiskach Rady i odpowiedzi skłania do sformułowania następujących propozycji:

1. W przypadku odpowiedzi o charakterze deklaratywnym wydaje się zasadne zwrócenie się po jakimś okresie przez koordynatora o udzielenie dodatkowych wyjaśnień – np. czy deklarowane prace zostały podjęte i jaki jest ich rezultat.
2. Należałoby rozważyć wprowadzenie instytucji „uznawania odpowiedzi za wystarczającą lub niewystarczającą”. Oceny dokonywałby zespół, który przygotował projekt stanowiska, po otrzymaniu odpowiedzi. W przypadku uznania odpowiedzi za niewystarczającą lub wymagającą udzielenia dodatkowych informacji, Rada zwracałaby się o nie do adresata.
3. W przypadku wniosków o charakterze legislacyjnym przyjąć zasadę, że adresatem są przede wszystkim organy mające inicjatywę ustawodawczą.
4. W przypadku ważnych problemów społecznych, np. kultura bezpieczeństwa, legalność zatrudnienia, niewypłacanie wynagrodzeń, rozważyć możliwość organizowania spotkań o szerszym zasięgu.
5. Wydaje się uzasadnione – choć trudne do realizacji – w przypadku posiedzeń, na których będzie rozważana tematyka należąca do określonego obszaru gospodarki i życia społecznego – np. zdrowie – zaznaczać w zaproszeniu, że Rada oczekuje obecności szefa resortu bądź jego przedstawiciela w randze co najmniej podsekretarza stanu. Urzędnicy ministerialni niewątpliwie mają kompetencje, ale nie mogą podejmować decyzji czy wyrażać stanowisk w imieniu resortu.

Działalność Rady Ochrony Pracy to nie tylko posiedzenia plenarne czy spotkania zespołów problemowych. 28 kwietnia 2014 r. pod patronatem Marszałek Sejmu RP, odbyła się uroczysta sesja Rady, mająca na celu uczczenie Międzynarodowego Dnia Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy, w której uczestniczyło ok. 300 gości. Podczas sesji omówiono zagadnienia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy w transporcie.

Z kolei 5 listopada 2014 r., na Zamku Królewskim w Warszawie, odbyła się uroczystość wręczenia nagród im. Haliny Krahelskiej, przyznawanych przez głównego inspektora pracy za wybitne osiągnięcia w zakresie ochrony pracy i ochrony zdrowia w środowisku pracy. W 2014 r. laureatami – z rekomendacji Rady – zostało dwóch członków Rady: pani poseł Elżbieta Rafalska oraz zastępca przewodniczącej Rady, Stanisław Stolorz.

W grudniu ub. r. odbyła się uroczystość zakończenia 42 edycji Ogólnopolskiego Konkursu Poprawy Warunków Pracy, organizowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki

Społecznej od 1972 r. Konkurs stanowi ważną formę zachęty do podejmowania różnorodnych działań zmierzających do eliminowania wypadków przy pracy i ryzyka powstawania chorób zawodowych.

Kończąc swoje wystąpienie, chciałbym bardzo podziękować za merytoryczny wkład, jaki każdy z państwa wniósł w działalność Rady Ochrony Pracy. Wyrażam także pewność, że wspólnymi siłami uda nam się jeszcze lepiej realizować powierzone zadania oraz spełniać oczekiwania – szczególnie te, które pochodzą od pracowników. Jestem bowiem głęboko przekonany, że ROP jest instytucją niezwykle pożyteczną, mającą realny wkład w proces podnoszenia poziomu przestrzegania prawa pracy, standardów pracy, w tym bhp, legalności zatrudnienia oraz działalności Państwowej Inspekcji Pracy.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Dziękuję za przedstawienie sprawozdania. Czy są uwagi do przedłożonego dokumentu? Nie widzę zgłoszeń. Przystępujemy do głosowania. Kto jest za przyjęciem Sprawozdania z działalności Rady Ochrony Pracy w 2014 r.? Kto jest przeciw? Kto wstrzymał się od głosu?

Stwierdzam, że Sprawozdanie z działalności Rady Ochrony Pracy w 2014 r. zostało przyjęte jednogłośnie.

Przechodzimy do rozpatrzenia pkt 3 porządku dziennego – Plan pracy Rady Ochrony Pracy na 2015 r. Materiał został przygotowany przez prezydium Rady.

Proszę panią prof. Danutę Koradecką o przedstawienie projektu planu.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Danuta Koradecka:

Przygotowując projekt planu pracy na bieżący rok prezydium Rady miało bardzo trudne zadanie, bowiem ponad 30 instytucji zgłosiło ok. 50 propozycji. Musieliśmy dokonać pewnej selekcji, z założeniem, że w ramach proponowanych tematów można uwzględnić podobną, związaną z nimi problematykę.

W bieżącym roku planowane jest – jak zazwyczaj – 12 posiedzeń. W grudniu br. planowane jest posiedzenie składające się z dwóch części. W pierwszej przewidujemy omówienie programu działania Państwowej Inspekcji Pracy na 2016 r. , a w drugiej – tradycyjnie – uroczystość wręczenia nagród laureatom Ogólnopolskiego Konkursu Poprawy Warunków Pracy. W przedłożonym projekcie uwzględniono również temat zaplanowany na styczeń 2016 r. Chodzi o informację roczną „Wypadki przy pracy i choroby zawodowe rolników oraz działania prewencyjne KRUS w latach 2014–2015". Dlatego projekt zawiera 14 pozycji.

Zgodnie z przyjętym wcześniej założeniem ustaliliśmy, że na każdym posiedzeniu Rady omawiany jest jeden temat, co umożliwi przeprowadzenie dyskusji.

W lutym proponujemy temat „Dostosowanie środowiska pracy, jako istotny element aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych (ramowe wytyczne)". Stosowny materiał jest opracowywany w ramach projektu, którego liderem był PFRON, a w realizacji uczestniczyli Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych oraz Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy.

Tematem posiedzenia Rady w dniu 17 marca br. będą wyniki realizacji w 2014 r. III etapu programu wieloletniego „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy". Posiedzenie odbędzie się w CIOP.

28 kwietnia br. w Sali Kolumnowej Sejmu odbędzie się uroczysta sesja Rady z okazji Międzynarodowego Dnia Pamięci Ofiar Wypadków Przy Pracy i Chorób Zawodowych oraz Światowego Dnia Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy. Tematem posiedzenia będzie przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz czasu pracy w dziedzinach gospodarki, w których występuje największa liczba wypadków przy pracy. Chodzi – tradycyjnie – o budownictwo, górnictwo, transport i przetwórstwo przemysłowe. Chcemy zastanowić się, czy obecnie obowiązujące zasady są wystarczające, czy też wymagają uzupełnienia w celu ograniczenia lub wyeliminowania zdarzeń wypadkowych występujących we wspomnianych wyżej branżach.

Na majowe posiedzenie zaplanowaliśmy dwa tematy. Pierwszy to – analiza przyczyn, przebiegu i okoliczności wypadków przy pracy w grupie pracujących w wieku 50+. Zwią-

zany jest z tym drugi temat – nowe wyzwania w ochronie zdrowia pracujących w kontekście profilaktyki chorób przewlekłych i wydłużania wieku emerytalnego.

W czerwcu br. Rada będzie rozpatrywać sprawozdanie z działalności Państwowej Inspekcji Pracy w 2014 r.

Natomiast w lipcu zajmie się problematyką układów zbiorowych pracy. Kilka instytucji wnosiło o uwzględnienie tej problematyki w planie pracy Rady.

Na sierpniowe posiedzenie Rady zaplanowano problematykę dyskryminacji pracowników z uwagi na pochodzenie, rasę, światopogląd, płeć oraz zjawiska mobbingu i molestowania seksualnego. To była propozycja m.in. Prokuratury Generalnej, Ministerstwa Sprawiedliwości i Państwowej Inspekcji Pracy.

We wrześniu br. planujemy omówić programy wspierania poprawy warunków pracy, realizowane przez ZUS w ramach funduszu prewencji wypadkowej. Będzie to kontynuacja problematyki omawianej w ubiegłym roku, dotyczącej programu pilotażowego wsparcia przez ZUS poprawy warunków pracy bezpośrednio u płatników składek, czyli w przedsiębiorstwach. Przyjrzymy się funkcjonowaniu programu i jego wynikom.

W tym miejscu chciałabym poinformować, że w ramach funduszy europejskich powstają nowe laboratoria – Centrum Tech-Safe-Bio. Pozwolą one na poziomie ogólnokrajowym i europejskim oceniać czynnik ludzi i czynnik techniczny, które warunkują zmniejszenie wypadkowości i ochronę zdrowia. Laboratoria będą uruchomione we wrześniu. Na październikowym posiedzeniu w siedzibie CIOP-PIB Rada będzie omawiała innowacyjne badania dla kształtowania środowiska pracy w aspekcie czynnika ludzkiego i technicznego.

Eliminowanie zagrożeń wypadkowych w budownictwie będzie tematem posiedzenia Rady w listopadzie br.

O planach na grudzień br. i styczeń 2016 r. wspomniałam na początku wypowiedzi.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Dziękuję za przedstawienie projektu planu pracy Rady na bieżący rok. Jak wspomniała pani prof. Koradecka, zgłoszono wielu propozycji tematów. Próbowaliśmy je łączyć w grupy bardziej ogólne. Niestety, części nie mogliśmy uwzględnić, chociażby ze względu na ograniczenia czasowe. Posiedzenia Rady odbywają się raz w miesiącu. Omawianie więcej niż jednego tematu na posiedzeniu powoduje, iż nie można przeprowadzić rzetelnej dyskusji.

Informuję, że w dniu wczorajszym otrzymaliśmy od pana senatora Rulewskiego propozycje dwóch tematów do projektu planu pracy. Proponuję nierozpatrywanie ich. Przypominam, że wszyscy członkowie Rady mieli możliwość zgłaszania propozycji tematów w grudniu ub.r. Rozpatrzyliśmy wszystkie propozycje zgłoszone w tym terminie. Natomiast wpisywanie obecnie kolejnych punktów zburzy konstrukcję projektu.

Czy są uwagi do przedstawionego projektu planu pracy Rady? Pani Renata Górna, bardzo proszę.

Członek Rady Ochrony Pracy Renata Górna:

Chciałbym zgłosić dwie propozycje dotyczące uzupełnienia. Pierwsza dotyczy pkt 7, czyli lipcowego posiedzenia Rady, na którym planowane jest rozpatrzenie problematyki układów zbiorowych pracy. To szeroki temat. Niemniej jednak, proponuję jego uzupełnienie o problematykę sporów zbiorowych pracy. Chciałabym wskazać na problemy interpretacyjne dotyczące kwestii – kto powinien być stroną sporu zbiorowego. Wydaje się, że problematyka układów zbiorowych mogłaby zostać uzupełniona o problematykę sporów zbiorowych.

Druga uwaga dotyczy pkt 8, czyli sierpniowego posiedzenia Rady. Chodzi o problematykę dyskryminacji pracowników. Przypominam, że art. 18 Kodeksu pracy mówi o zakazie dyskryminacji, ale nieco szerzej określa pewne obszary, nie ograniczając się do elementów wymienionych w pkt 8 projektu planu. Wspomniany przepis wymienia dyskryminację ze względu na warunki zatrudnienia, przynależność związkową, a także inne elementy. Zatem proponowałabym zmianę brzmienia pkt 8 – „Problematyka dyskryminacji pracowników ujęta w art. 18 Kodeksu pracy”. Wówczas otrzymalibyśmy *spectrum* obszarów, w których występuje zjawisko dyskryminacji. Wymienianie jedy-

nie pochodzenia, rasy, płci, mobbingu i molestowania seksualnego nie wydaje zasadne. Kodeks pracy traktuje szerzej problematykę dyskryminacji.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Czy są inne uwagi lub sugestie? Nie widzę zgłoszeń.

Jeżeli chodzi o pkt 7 – Problematyka układów zbiorowych pracy, to wydaje się, iż spory zbiorowe są jej częścią. Związki zawodowe będą mogły podnieść tę kwestię na posiedzeniu Rady. Myślę, że nie ma potrzeby uzupełniania tego punktu.

Natomiast prosiłabym o doprecyzowanie propozycji dotyczącej pkt 8. Nie wykluczam, że propozycja dotycząca rozszerzenia tej problematyki jest zasadna.

Członek Rady Ochrony Pracy Renata Górna:

Rozdział IIa Kodeksu pracy dotyczy zakazu dyskryminacji, szczególnie art. 18 z oznaczeniem 3a. Zatem pkt 8 powinien otrzymać brzmienie: „Problematyka dyskryminacji pracowników…"

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

W tym miejscu należałoby postawić kropkę. Sformułowanie „Problematyka dyskryminacji pracowników" ma szerszy zakres.

Członek Rady Ochrony Pracy Renata Górna:

Zgadzam się.

Przewodnicząca Rady Ochrony Pracy Izabela Katarzyna Mrzygłocka:

Czy są inne uwagi? Nie widzę zgłoszeń. Przystępujemy do głosowania. Kto jest za przyjęciem planu pracy Rady na 2015 r. w brzmieniu proponowanym w projekcie wraz ze zmianą w pkt 8 polegającą na skreśleniu wyrazów „z uwagi na pochodzenie, rasę, światopogląd, płeć oraz zjawiska mobbingu i molestowania seksualnego"? Kto jest przeciw? Kto wstrzymał się od głosu?

Stwierdzam, że plan pracy Rady Ochrony Pracy na 2015 r. został przyjęty jednogłośnie.

Chciałabym zasygnalizować, że aczkolwiek będziemy starać się, aby posiedzenia odbywały się w terminach przewidzianych w planie, to niektóre mogą ulec zmianie, o czym będziemy wcześniej informować.

Przechodzimy do rozpatrzenia pkt 4 porządku dziennego – Bezpieczeństwo pracy w kopalniach odkrywkowych i otworowych. Materiał został przygotowany przez Wyższy Urząd Górniczy oraz Państwową Inspekcję Pracy.

Proszę o zabranie głosu prezesa Wyższego Urzędu Górniczego, pana Mirosława Koziurę.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego Mirosław Koziura:

Funkcję prezesa Wyższego Urzędu Górniczego pełnię od czerwca 2014 r. Chciałbym podziękować za zaproszenie na dzisiejsze posiedzenie Rady Ochrony Pracy. Przed zaprezentowaniem materiału przygotowanego przez WUG chciałbym powiedzieć kilka słów na temat działalności organów nadzoru górniczego.

Misją organów nadzoru górniczego jest dążenie do poprawy bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia górników, optymalnego zagospodarowania złóż kopalin oraz ograniczania uciążliwości oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko. Te zadania są zawarte w „Strategii działania urzędów górniczych na lata 2015–2018". Poprzednia strategia obejmowała lata 2010–2014. W strategii określamy podstawowe cele i zadania, które będziemy realizować w danym okresie.

W dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy jednym z istotnych celów strategicznych jest ograniczenie liczby wypadków i zdarzeń niebezpiecznych w górnictwie. Przypomnę, że nadzorem i kontrolą urzędów górniczych objętych jest ponad 7 tys. zakładów górniczych, w których zatrudnionych jest ponad 215 tys. pracowników. Zdecydowaną większość z nich stanowią odkrywkowe zakłady górnicze, o których dzisiaj będzie mowa. Wypadkowość jest o wiele większa w górnictwie podziemnym niż w górnictwie odkrywkowym i otworowym. Podziemne zakłady górnicze są – można tak określić – bardzo wypadkogenne.

Tematem dzisiejszego posiedzenia jest bezpieczeństwo pracy w kopalniach odkrywkowych i otworowych. Chciałbym oddać głos dyrektorowi Departamentu Górnictwa Otworowego i Wiertnictwa WUG, panu Krzysztofowi Królowi, który przedstawi nasz materiał.

Dyrektor Departamentu Górnictwa Otworowego i Wiertnictwa WUG Krzysztof Król:
Na pierwszym slajdzie zaprezentowano wypadkowość ogółem w gospodarce narodowej za 9 miesięcy 2014 r. Jak widać, pod względem liczby wypadków ogółem czołowe miejsce zajmuje przetwórstwo przemysłowe, następnie budownictwo oraz transport i gospodarka, w których liczba wypadków jest znacznie – nawet 10-krotnie – wyższa niż w górnictwie. W 2014 r. w górnictwie odnotowano 2272 wypadki ogółem.

Drugi slajd prezentuje wypadkowość śmiertelną za 9 miesięcy 2014 r., według danych GUS. W całym ub.r. w górnictwie odnotowano 29 wypadków śmiertelnych i 28 ciężkich.

Trzeci slajd ilustruje liczbę wypadków śmiertelnych na 1000 zatrudnionych. W ubiegłym roku górnictwo zajęło, niestety, pierwsze miejsce pod względem liczby wypadków śmiertelnych na 1000 zatrudnionych.

Na kolejnym slajdzie pokazane są obszary działania WUG i okręgowych urzędów górniczych. Nadzorem i kontrolą urzędów górniczych objęte są firmy usługowe, które działają we wszystkich rodzajach górnictwa, jednostki organizacyjne zajmujące się szkoleniem pracowników, podmioty zajmujące się ratownictwem górniczym oraz zakłady górnicze. Tych ostatnich jest ponad 7 tys. Wśród nich jest 38 podziemnych zakładów górniczych, ponad 6,8 tys. odkrywkowych zakładów górniczych, w tym 12 kopalń węgla brunatnego oraz 86 otworowych zakładów górniczych.

Następny slajd zwiera dane – według stanu na 31 grudnia 2014 r. – dotyczące podziemnych zakładów górniczych. Wśród nich znajduje się 30 kopalń węgla kamiennego, 3 kopalnie rud miedzi, 1 kopalnia rud cynku i ołowiu, 1 kopalnia soli i 1 kopalnia gipsu i anhydrytu.

Na kolejnym slajdzie są dane dotyczące odkrywkowych zakładów górniczych. Dzielimy je na objęte własnością górniczą i objęte prawem własności nieruchomości gruntowej. W pierwszej grupie znajduje się 12 kopalń węgla brunatnego, 1 kopalnia siarki, 3 kopalnie gipsu. Wydobycie węgla brunatnego szacowane jest na 63,8 mln ton. Natomiast kopalnie z drugiej grupy wydobywają łącznie ok. 300 mln ton różnego rodzaju kruszyw.

W naszym kraju funkcjonuje 86 otworowych zakładów górniczych. Ok. 69 z nich to zakłady wydobywające wody lecznicze, termalne i solanki. Następnie 8 zakładów ropy i gazu, do których należą 63 kopalnie ropy naftowej lub gazu, 8 podziemnych magazynów gazu i 1 kopalnia morska. Wydobywają one blisko 1 mln ton ropy naftowej – zużycie w Polsce wynosi 24 mln ton, oraz ponad 5 mld m^3 gazu – zużycie ok. 16 mld m^3.

W tym miejscu można wspomnieć o oczekiwaniach związanych z możliwością pozyskania gazu z formacji łupkowych. Obecnie panuje pewien zastój. Liczba koncesji znacznie spadła – ze 112 do 54. Wielu przedsiębiorców wycofało się. W tej chwili wiercony jest tylko jeden otwór – w Będzinie koło Otwocka. Łącznie zostało wywierconych 66 otworów. Nic nie wskazuje, aby ilości gazu w tych odwiertach można było nazwać przemysłowymi.

W 2014 r. w całym górnictwie odnotowano 2272 wypadki ogółem, w tym w górnictwie odkrywkowym – 69, w górnictwie otworowym – 39. Widoczny jest trend spadkowy w zakresie wypadkowości ogółem, z wyjątkiem górnictwa otworowego, w którym w ub.r. odnotowano wzrost liczby wypadków ogółem do 39 z 25 w 2013 r. i 26 w 2012 r.

Chciałbym przejść do zagrożeń występujących w zakładach górniczych. W górnictwie odkrywkowym, to przede wszystkim osuwiska, obrywanie się skał i zagrożenia wodne. W górnictwie otworowym i wiertnictwie najpoważniejszymi zagrożeniami są zagrożenia erupcyjne, zagrożenia siarkowodorowe, zapadliska i pożary, niekoniecznie związane z samym wydobyciem. Mogą się one zdarzać np. podczas prowadzenia prac spawalniczych w sposób nie do końca bezpieczny, co może spowodować zapalenie się zbiorników z węglowodorami czy ich resztkami. Do zagrożeń występujących w kopalniach węgla kamiennego zalicza się tąpnięcia, zawały, pożary, zagrożenia metanowe, zagrożenia wybuchem pyłu węglowego, wyrzuty gazów i skał oraz zagrożenia wodne.

Główne przyczyny wypadków w całym górnictwie w latach 2010-2014 stanowią potknięcia, poślizgnięcia, przewrócenia się osób, upadek z wysokości – 30,4%, oberwanie się skał ze stropu i ociosu oraz spadnięcie, stoczenie, osunięcie się mas i brył skalnych – 19,6%, upadek, stoczenie, obsunięcie się przedmiotów, materiałów – 10,4%. Natomiast w górnictwie odkrywkowym i otworowym głównymi przyczynami wypadków były: potknięcie, poślizgnięcie lub przewrócenie się osób, upadek z wysokości – 36,8%, uderzenie narzędziami pracy -14%, uderzenie się o inne przedmioty -13,5%. Większość przyczyn nie ma związku z zagrożeniami naturalnymi, a są spowodowane czynnikiem ludzkim, czyli w jakiś sposób wpływ na zaistnienie wypadku czy zdarzenia wypadkowego mają sami pracownicy, czy funkcjonariusze dozoru, którzy tolerują działania niezgodne z przepisami czy zasadami sztuki górniczej.

Na dole slajdu przedstawiono odsetek wypadków ogółem w całym górnictwie spowodowanych „czynnikiem ludzkim". Można zaobserwować niepokojący trend wzrostowy, pomimo prowadzonych przez urzędy górnicze działań nadzorczo-kontrolnych, a także prewencyjnych. M.in. we współpracy z ZUS rozdawano broszury, ulotki i firmy dotyczące bezpiecznych zachowań pracowników.

W górnictwie odkrywkowym liczba wypadków śmiertelnych i ciężkich w latach 2010-2014 utrzymuje się cały czas na podobnym poziomie. W 2014 r. doszło do 4 wypadków śmiertelnych i 3 ciężkich. W tym okresie przebywanie w zasięgu pracy maszyn i urządzeń doprowadziło do 5 wypadków śmiertelnych i 5 ciężkich. Do 4 wypadków śmiertelnych doszło w wyniku utonięcia. Zwracam uwagę, że utonięcie nie ma żadnego związku z zagrożeniem wodnym. Np. na skutek błędu operatora maszyna wpadła do wody. Operator utonął. Albo w czasie pomiarów dna morza wykonywanych na rowerku wodnym, pracownicy i rowerek nie byli odpowiednio zabezpieczeni, co spowodowało, że utonęli. Upadek z wysokości był przyczyną 3 wypadków śmiertelnych i 1 wypadku ciężkiego. Wykonywanie prac przy przenośnikach taśmowych, przy braku zabezpieczenia stanu wyłączenia lub będących w ruchu, spowodowało 3 wypadki śmiertelne i 1 wypadek ciężki. To problem występujący nie tylko w górnictwie odkrywkowym. To także duży problem w górnictwie podziemnym. Zdarza się bardzo dużo wypadków śmiertelnych i ciężkich spowodowanych tą przyczyną.

Kolejny slajd wymienia rodzaje zagrożeń występujących w górnictwie odkrywkowym. Nie będę ich szczegółowo omawiał. Następny – zawiera dane dotyczące wypadków zaistniałych na skutek zagrożenia osuwiskowego. W 2010 r. doszło do 2 wypadków, w 2011 r. zdarzył się jeden śmiertelny w Białej Górze. W 2014 r. nie odnotowano zdarzeń wypadkowych. W 2010 r. odnotowano 2 wypadki – 1 ciężki i 1 śmiertelny – związane z oberwaniem się skał. Zagrożenie wystąpiło na przełomie maja i czerwca 2010 r. w 164 kopalniach na terenie kraju, natomiast w sierpniu tego samego roku objęło również Kopalnię Węgla Brunatnego Turów. Od 2010 r. nie wystąpiły zdarzenia związane z zagrożeniem gazowym. Zagrożenie sejsmiczne w górnictwie odkrywkowym związane jest przede wszystkim z eksploatacją węgla brunatnego przez Kopalnię Bełchatów. W latach 2010-2014 miały miejsce 4 wstrząsy sejsmiczne o energii powyżej 10^8 J i 47 wstrząsów o energii poniżej 10^8 J . W 2013 r. doszło do jednego zdarzenia związanego z pożarem endogenicznym w KWB Turów.

W latach 2010–2014 doszło do 5 zdarzeń, które zaistniały w związku z zagrożeniami występującymi przy prowadzeniu robót strzałowych . W tym obszarze należy zwrócić uwagę na dwa wątki. Po pierwsze – roboty strzałowe powinny być wykonywane przez specjalistyczne firmy. Druga kwestia dotyczy oddziaływania na budynki, które znajdują się w strefie rozrzutu. WUG jest trakcie zakupu 5 przyrządów do pomiaru drgań parasejsmiczych wywoływanych strzałami.

Chciałbym zwrócić uwagę, że od 2012 r., wraz z wejściem nowego Prawa geologicznego i górniczego, zakres kontroli urzędów górniczych objął wydobywanie kopalin bez koncesji. W 2014 r. dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych wydali 63 decyzje – 126 decyzji w 2013 r. – wstrzymujących wydobywanie kopalin bez koncesji. W ub. r. najwięcej przypadków stwierdzono w obrębie właściwości miejscowej urzędów górniczych w Poznaniu i Kielcach.

Kolejne slajdy pokazują przykłady wypadków ciężkich i śmiertelnych występujących w górnictwie.

Przechodzę do górnictwa otworowego oraz zakładów wykonujących roboty geologiczne, czyli roboty związane z poszukiwaniem czy rozpoznawaniem złóż. Jak widać na slajdzie, w tym górnictwie doszło do niewielu wypadków ciężkich i śmiertelnych. Po jednym wypadku śmiertelnym zdarzyło się w 2010 r. i 2014 r. Do jednego wypadku ciężkiego doszło w 2010 r., 2012 r. i 2013 r. Wypadki ciężkie wystąpiły w 2010 r. (jeden) oraz po jednym w 2012 r. i 2013 r. Przy tej liczbie trudno znaleźć ich cechy powtarzalne.

Kolejny slajd prezentuje rodzaje zagrożeń występujących w górnictwie otworowym. Wspomniałem o nich wcześniej. Na następnym slajdzie wymieniono rejony potencjalnych zagrożeń erupcyjnych. Największe zagrożenie występuje na obszarze Monokliny Przedsudeckiej oraz północno-zachodniej części Niżu Polskiego w warstwach dolomitu głównego oraz czerwonego spągowca. Najmniejsze – w obszarze Karpat i Zapadliska Przedkarpackiego. W latach 2010–2014 występowały zdarzenia związane z erupcją. Ostatnie bez poważniejszych skutków.

Prezentowany slajd zawiera przykłady wypadków śmiertelnych.

Chciałbym teraz przejść do omówienia działalności urzędów górniczych. Działalność kontrolna i profilaktyczna w górnictwie odkrywkowym to:

* rozpoznawanie zagrożeń pożarami endogenicznymi podczas eksploatacji węgla brunatnego,

* analiza wpływu robót strzałowych na powstawanie zagrożenia obrywaniem się skał oraz ocena skuteczności i bezpieczeństwa stosowanych metod usuwania poluzowanych partii skarp, nawisów skalnych, szczelin, nadgabarytów itp., powstałych w wyniku tego sposobu urabiania złóż;

* kontrola sposobu zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego przy prowadzeniu robót strzałowych w przypadku, gdy w strefie rozrzutu odłamków skalnych zlokalizowane są obce obiekty budowlane.

Natomiast w górnictwie otworowym działalność kontrolna i profilaktyczna w zakresie ochrony środowiska obejmuje:

* monitorowanie skuteczności cementowania rur okładzinowych w otworach wierconych w poszukiwaniu złóż węglowodorów w aspekcie wpływu ich uszczelnienia na środowisko, w tym stan poziomów wód użytkowych,

* nadzór nad stosowaniem środków chemicznych podczas zabiegów szczelinowania w otworach wierconych w poszukiwaniu nie konwencjonalnych złóż węglowodorów, w szczególności przez egzekwowanie zapewnienia bezpieczeństwa środowiska w projektach robót specjalnych (szczelinowań) zatwierdzanych przez kierownika ruchu zakładu oraz zgodnego z przepisami informowania organów nadzoru górniczego o planowanych i wykonanych zabiegach.

W zakresie zastosowań technologicznych:

* nadzór nad stosowaniem urządzeń odpornych na korozję wywołaną oddziaływaniem gazów kwaśnych, a w przypadku eksploatacji, prowadzenie okresowych kontroli ubytków korozyjnych metodą badań nieniszczących;

* zwracanie uwagi, podczas przeprowadzanych kontroli zakładów górniczych oraz zakładów wykonujących roboty geologiczne, na profilaktykę przeciwerupcyjną i związaną z zagrożeniem siarkowodorowym, w szczególności poprzez kontrolę badań sprawności urządzeń zabezpieczających oraz zakresu prowadzonych szkoleń i alarmów próbnych.

Prezes WUG Mirosław Koziura:

Członkowie Rady otrzymali nasz materiał. Jeżeli państwo będziecie zainteresowani, to jesteśmy otwarci na szersze przedstawienie kwestii. Generalnie można stwierdzić, iż stan bezpieczeństwa w polskim górnictwie odkrywkowym i otworowym w ostatnim okresie utrzymuje się na podobnym poziomie. Pomimo spadku wypadkowości ogółem, wypadkowość, która nas najbardziej interesuje, czyli ciężka i śmiertelna utrzymuje się na tym samym poziomie. Ten poziom jest o wiele niższy niż w górnictwie podziemnym, ale to nie jest zadowalające. W „Strategii działania urzędów górniczych na lata 2010–2014" oraz obecnej na lata 2015–2018 założyliśmy zero wypadków. Poprzez nasze dzia-

łania będziemy starać się, aby tę wypadkowość doprowadzić do zera. Można dużo mówić na temat naszej bardzo szerokiej działalności. Co rok ją doskonalimy i dostosowujemy do realiów panujących w górnictwie.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Danuta Koradecka:

Dziękuję za przedstawienie informacji. Proszę o przedstawienie materiału przygotowanego przez Państwową Inspekcję Pracy.

Zastępca głównego inspektora pracy Leszek Zając:

Omówię wyniki kontroli przeprowadzonych przez PIP oraz przedstawię nasze wnioski, wynikające z badania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy. Do grupy zakładów górnictwa odkrywkowego należy blisko 7 tys. zakładów, wydobywających głównie: piaski, żwiry, surowce ilaste, kamienie łamane i bloczne, torfy oraz gips. Charakterystyczne zagrożenia wypadkowe to: osuwiska i obrywanie się skał – zjawiska naturalne – oraz zagrożenia związane z eksploatacją złóż z użyciem maszyn, urządzeń, środków transportu i środków strzałowych. W 2014 r. przeprowadzono na terenie działania 6 okręgowych inspektoratów pracy: w Kielcach, Lublinie, Łodzi, Opolu, Poznaniu i Wrocławiu, 88 kontroli podmiotów zajmujących się odkrywkowym wydobywaniem kopalin specyficznych dla danego rejonu kraju.

W 2014 r. przeprowadzono również 4 kontrole w kopalniach otworowych, prowadzących poszukiwania złóż węglowodorów, w tym ze źródeł niekonwencjonalnych – łupkowych. Oprócz zagrożeń naturalnych, polegających na erupcji i wydostaniu się siarkowodoru, występują również zagrożenia związane z awariami urządzeń mechanicznych i energetycznych. Kontrole przeprowadzono na terenie działania 4 okręgowych inspektoratów pracy: w Gdańsku, Lublinie, Poznaniu i Rzeszowie.

W latach 2012-2014 inspektorzy pracy zbadali łącznie 30 wypadków przy pracy w kopalniach odkrywkowych i otworowych, z których 27, w tym 8 śmiertelnych, wystąpiło w kopalniach odkrywkowych – stanowiły one 17,5% wypadków zbadanych przez PIP w całym sektorze górniczym. W kopalniach otworowych zdarzyły się 3 wypadki, w tym 1 śmiertelny – 1,5% wypadków zbadanych w całym górnictwie.

Analizując rodzaje czynności, przy których dochodziło do wypadków na terenach kopalni odkrywkowych, najczęściej miało to miejsce podczas poruszania się ciężkich pojazdów mechanicznych po wewnętrznych drogach kopalnianych oraz przy obsłudze koparek, ładowarek, przenośników taśmowych i innego sprzętu technicznego.

Natomiast w zakładach zajmujących się wydobyciem ropy naftowej i gazu doszło do 3 poważnych wypadków przy pracy, które badali inspektorzy pracy. Miały one miejsce przy wykonywaniu następujących czynności: obsłudze urządzeń wiertniczych, pracach transportowych z użyciem pojazdu wolnobieżnego – 2 wypadki ciężkie, oraz przy usuwaniu awarii kabla 6 kV w firmie świadczącej usługi wspomagające eksploatację złóż ropy i gazu – doszło do śmiertelnego porażenia prądem elektrycznym.

W grupie wypadków badanych w kopalniach odkrywkowych dominowały przyczyny organizacyjne, w tym brak nadzoru nad pracownikami, niewłaściwa koordynacja prac zespołowych, dopuszczanie do pracy maszyn i urządzeń technicznych bez wymaganych przeglądów, niewłaściwe usytuowanie urządzeń, narzędzi, urobku wydobywanego z wyrobiska oraz brak lub niewłaściwe przygotowanie do pracy – dopuszczanie pracowników do pracy bez szkoleń i badań lekarskich lub z niewłaściwym przygotowaniem w tym zakresie. Błędy organizacyjne wpływały na błędy ludzkie – przede wszystkim przejeżdżanie, przechodzenie lub przebywanie w miejscach niedozwolonych lub wykonywanie czynności bez usunięcia zagrożenia. Niewłaściwe samowolne zachowanie wynikało głównie z lekceważenia zagrożeń i poleceń przełożonych. Wady konstrukcyjne i niewłaściwe rozwiązania techniczne dotyczące urządzeń ochronnych – osłon, barier, wyłączników itp. – to główne przyczyny o charakterze technicznym.

Również w grupie wypadków badanych w kopalniach otworowych dominowały błędy organizacyjne, brak lub niewłaściwy nadzór na pracownikami wykonującymi pracę oraz brak lub niewłaściwe wyposażenie pracowników w środki ochrony indywidualnej i sprzęt pomocniczy do bezpiecznego wykonywania pracy.

Analizując skalę i charakter nieprawidłowości stwierdzonych w kopalniach odkrywkowych należy podkreślić w szczególności znaczącą liczbę braków i uchybień dotyczących eksploatowanych urządzeń i instalacji elektroenergetycznych oraz maszyn i innych urządzeń technicznych. Również stan techniczny urządzeń służących do poruszania się po terenie kopalń, a w szczególności poziom zabezpieczenia miejsc niebezpiecznych, w znacznej części kopalń nie spełniał wymagań bhp. Tradycyjnie najwięcej nieprawidłowości dotyczyło szkoleń pracowników, jak również pracodawców w zakresie bhp. Skutkowało to wysoką skalą uchybień w zakresie przeprowadzania niezbędnych dla ochrony zdrowia pracowników badań i pomiarów czynników szkodliwych, występujących na terenie tych kopalń.

Najczęściej stwierdzane w czasie kontroli przykłady braku zapewnienia wymaganej ochrony życia i zdrowia osób obsługujących maszyny i urządzenia techniczne dotyczył przenośników taśmowych – źródeł wielu wypadków przy pracy – które są powszechnie użytkowane na terenach kopalń odkrywkowych.

W wyniku przeprowadzenia 88 kontroli wydano 834 decyzje, którym w znacznej części nadano tryb natychmiastowej wykonalności na podstawie art. 108 k.p.a. Zwraca również uwagę duża liczba decyzji w formie ustnej – wykonanych w czasie kontroli – co oznacza, że usunięcie nieprawidłowości nie stanowiło problemu technicznego lub czasowego.

Do dominujących nieprawidłowości stwierdzonych w kontrolowanych kopalniach otworowych należą: brak oznakowania miejsc składowania materiałów, niepełne oznakowanie miejsc niebezpiecznych i ciągów komunikacyjnych, brak lub nieprawidłowe oznakowanie umożliwiające identyfikację maszyn, niepełne osłony elementów napędowych, brak ocen dla użytkowanych maszyn w zakresie spełniania wymagań minimalnych bhp, zbyt mała masa obciążeniowa przeciwwag kluczy maszynowych, używanie młotków 5 kg do kluczy – rozm. 75 – w celu skręcania połączeń kołnierzowych oraz nieprawidłowości w zakresie organizacji prac przy urządzenia elektroenergetycznych.

W wyniku przeprowadzenia 4 kontroli wydano 101 decyzji. Nie stwierdzono stanów bezpośredniego zagrożenia zdrowia lub życia pracowników, które skutkowałyby zastosowaniem postępowań w sprawach o wykroczenia przeciwko prawom pracownika.

Stwierdzone w czasie kontroli kopalni odkrywkowych i otworowych nieprawidłowości uzasadniają konieczność monitorowania stanu bezpieczeństwa pracy w tych działach gospodarki narodowej oraz uwzględnienia ich w planach działania PIP na przyszłe lata.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Danuta Koradecka:

Dziękuję za przedstawienie informacji. Otwieram dyskusję. Kto z państwa chciałby zabrać głos? Pan przewodniczący Żurek, proszę.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Zbigniew Żurek:

Na jednym ze slajdów, prezentowanych przez pana dyrektora z WUG, widoczny był trend spadkowy liczby wypadków przy pracy ogółem, bodajże w ubiegłym roku. Odnotowano też wzrost liczby wypadków śmiertelnych i ciężkich. Chciałbym zwrócić uwagę na tę kwestię.

Członek Rady Ochrony Pracy Maciej Sekunda:

Przedłożone materiały dowodzą, że stan bezpieczeństwa i higieny pracy w kopalniach odkrywkowych i otworowych jest dalece niepokojący. Z materiału Państwowej Inspekcji Pracy wynika, że w 55% skontrolowanych zakładach ujawniono uchybienia dotyczące badań lekarskich i szkoleń bhp. Odzieży ochronnej i środków ochrony zbiorowej nie używano w 60% kontrolowanych zakładów. Uchybienia dotyczące oceny ryzyka stwierdzono w 36% skontrolowanych firm. Stan maszyn i urządzeń budził wątpliwości w 48% skontrolowanych podmiotów. Zastrzeżenia inspektorów dotyczyły także pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w 50% kontrolowanych zakładów.

Stan wypadkowości zaprezentowany przez Wyższy Urząd Górniczy także nasuwa pewne wątpliwości. Po pierwsze – szybko dokonując porównania stwierdziłem, że w analogicznym czasie Państwowa Inspekcja Pracy odnotowała więcej wypadków ciężkich niż Wyższy Urząd Górniczy. Pojawia się kwestia, o której mówiliśmy wielokrotnie. Zastanawiająca jest mała liczba wypadków ciężkich na tle liczby wypadków śmiertelnych.

Ta piramida, która kiedyś była podstawą do oceny stanu wypadkowości, jest postawiona na głowie. Więcej jest wypadków śmiertelnych niż ciężkich.

W tej sytuacji mam wątpliwości co do rzetelności danych statystycznych dotyczących wypadków. Kiedy mówi się o liczbie wypadków w górnictwie, to nie można jej porównywać do innych działów gospodarki, jeżeli nie zastosuje się wskaźnika częstości wypadków na 1000 zatrudnionych. Tylko w jednym miejscu w materiale WUG jest nawiązanie do wskaźnika częstości wypadków na 1000 zatrudnionych – przy wypadkach śmiertelnych i ciężkich.

Na tle stanu warunków pracy nieco zaskakująca jest mała liczba mandatów karnych – 18 na kwotę 22 tys. zł. Przedłożone materiały świadczą, że mamy do czynienia z pewnym regresem, utrzymywaniem się nadal stanu niepokojącego w kopalniach. W innych dziedzinach z satysfakcją odnotowywaliśmy pewien postęp. W tym obszarze go brak. Odpowiedzialność za ten stan ponoszą zarówno pracodawcy, jak i nadzór wewnętrzny w zakresie warunków pracy, przełożeni, a także nadzór zewnętrzny, w tym wyspecjalizowany organ, jakim jest Wyższy Urząd Górniczy.

Członek Rady Ochrony Pracy Bożena Borys-Szopa:

Jakiego okresu dotyczą wyniki kontroli w kopalniach odkrywkowych – czy 2012–2014, czy tylko ostatniego roku? To musi niepokoić, zwłaszcza członków Rady Ochrony Pracy. Widać, że zaniepokoiło Państwową Inspekcję Pracy, ale wnioski, które ona wywiodła, zwłaszcza w zakresie zastosowanych środków prawnych w kopalniach odkrywkowych, muszą budzić zarówno nasz niepokój, jak i niepokój innych organów nadzoru, w tym WUG. I niewątpliwie budzą.

Chciałabym zwrócić uwagę, że PIP skontrolowała 88 podmiotów. Zdecydowaną większość – aż 40 – stanowią mikrozakłady, czyli podmioty zatrudniające do 9 osób. To chyba jest źródło głównych nieprawidłowości, zarówno w zakresie prawnej ochrony bezpieczeństwa pracy, czyli badań okresowych, jak i szkoleń. Inspektorzy pracy nałożyli 18 mandatów karnych na łączną kwotę 22 tys. zł. Można powiedzieć, że to mało, ale w odniesieniu do mikroprzedsiębiorstw to sporo. Natomiast 834 decyzje usunięcia uchybień, w tym aż 406 ustnych, świadczy o ogromie pracy wykonanej przez PIP przede wszystkim w mikroprzedsiębiorstwach. Należy też wspomnieć o 33 decyzjach wstrzymania eksploatacji maszyn, 5 decyzjach wstrzymania prac i 9 decyzji skierowania do innych prac 13 pracowników. To pokazuje nam skalę zagrożenia w mikroprzedsiębiorstwach, ale też wyznacza pewną drogę wszystkim organom zajmującym się bezpieczeństwem pracy. Chodzi o objęcie mikrozakładów szczególnym nadzorem. Tym wnioskiem chciałabym zakończyć swoją wypowiedź.

Członek Rady Ochrony Pracy Krzysztof Gadowski:

Rozumiem, że górnictwo jest specyficzną branżą, a zawód górnika należy do bardzo ciężkich i odpowiedzialnych. Prosiłbym, żebyśmy podchodzili do górnictwa z dużą ostrożnością wobec sytuacji w innych branżach. Wspomniał o tym pan dyrektor Krzysztof Król z WUG.

Oczywiście, zgadzam się z wypowiedziami przedmówców. Mówimy o mikroprzedsiębiorstwach. Skąd się biorą ich problemy? Stan bezpieczeństwa i stan maszyn, o którym wspomniano w materiale wynika z postępowania konkurencji. Ci ludzie, chcąc utrzymać się na rynku pracy, w ten sposób oszczędzają. Chodzi przede wszystkim o szkolenia. Wielokrotnie podnosiliśmy tę kwestię na posiedzeniach Rady Ochrony Pracy.

Dziękuję serdecznie Państwowej Inspekcji Pracy za objęcie mikroprzedsiębiorców pieczołowitą kontrolą. Mam nadzieję, że wyniki kontroli spowodują podjęcie działań profilaktycznych, skierowanych do tych podmiotów. Słyszeliśmy, że *gros* zdarzeń wypadkowych wynika z zachowania ludzi. Stąd ważne jest zapewnienie mikroprzedsiębiorstwom pomocy w zakresie szkolenia bhp.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Danuta Koradecka:

Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos? Nie widzę zgłoszeń.

Chciałabym podzielić się swoimi uwagami, dotyczącymi przedłożonych materiałów. Chodzi głównie o materiał przedstawiony przez Wyższy Urząd Górniczy. Po pierwsze – ze względu na wagę problemu bardzo ważny jest sposób prezentacji – poziom precy-

zji i jednoznaczności. W opracowaniu WUG używa się zamiennie pojęć – „zdarzenie", „zdarzenie wypadkowe" i „wypadek". Co zatem liczymy? Liczymy wypadki, bo zdarzenie niekoniecznie musi być wypadkiem.

Dalej – przyjmujemy – o czym była mowa – wskaźniki częstości wypadków na 1000 zatrudnionych, albo w przypadku górnictwa np. na 1 tonę węgla. W omawianym materiale pomieszane są różne dane – liczba a niekiedy wskaźnik. Wówczas trudno obiektywnie i przekonywująco przedstawić stan rzeczy.

Na str. 11 i 12 podano przykłady wypadków. Wskazano dużą liczbę nieprawidłowości i błędów m.in. w zarządzaniu, w organizacji pracy i na stanowiskach pracy. To bardzo istotny element należący do nadzoru. Nie tylko do górnika, bo on stara się wykonać to, co mu kazano. Niestety, brak jest informacji, w jaki sposób odniesiono się do ujawnionych nieprawidłowości – jakie sformułowano zalecenia i jakie wprowadzono zmiany. Wypadek jest urazem psychicznym dla całej załogi, bo kolega odniósł obrażenia czy nawet zginął. Wtedy jest moment, kiedy percepcja pozostałej części załogi jest bardziej otwarta. Jeżeli przeprowadziłoby się analizę, pokazało przyczyny i sposób ich usunięcia, to osiągnęlibyśmy pewien postęp.

Przyczyną wypadku nie jest – jak napisano w materiale WUG – utonięcie czy upadek z wysokości. To skutek. Nie można akceptować pomieszczania przyczyn ze skutkami. Niezbędne jest podanie rzeczywistych przyczyn i środków naprawczych. Poza tym stwierdzenie, że przyczyną 96,4% wypadków jest czynnik ludzki, jest nieuzasadnione. W zawartych w materiale opisach wypadków podanych jest wiele przyczyn organizacyjnych, choć tak się ich nie nazywa. Zwracam uwagę, że w metodyce badania wypadków przyjęto podział przyczyn na przyczyny techniczne, organizacyjne i ludzkie. To podstawa. Naprawdę nie można przyjąć, że w przeszło 96% wypadków zawinili ludzie.

Jeśli chodzi o szkolenia, to w małych przedsiębiorstwach, w przypadku gdy działają wspólnie z większymi organizacjami, warto wprowadzić bardziej nowoczesne formy szkolenia interaktywnego. Dużo ludzi pracuje z zaawansowanym technologicznie sprzętem. Należałoby pokazać, jak dochodzi do wypadku np. przy pracach strzałowych, gdy pracownik wykonując nieprawidłowo jakieś działanie, nagle zorientował się, że spowodował wypadek. Takie programy istnieją. Warto zastanowić się, w jaki sposób je wdrożyć. Państwo mają niewielki wpływ na szkolących, bo w przetargu – jak zwykle – decyduje cena, wygrywa niekoniecznie ten, kto mógłby przekazać wiedzę.

W materiale brakuje wskazania działań naprawczych, a pojęcia i terminologia są nieprawidłowe. Koniecznie trzeba uwzględnić wskaźnik częstości wypadków na liczbę zatrudnionych albo na liczbę ton wydobytego węgla.

Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos? Pan poseł Gadowski, proszę.

Członek Rady Ochrony Pracy Krzysztof Gadowski:

W materiale PIP jest informacja, iż w wyniku przeprowadzenia kontroli kopalń odkrywkowych inspektorzy pracy wydali 834 decyzje usunięcia uchybień, w tym 406 ustnych. Jaka jest ranga ustnych decyzji, sposób ich oddziaływania i wykonalność?

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Danuta Koradecka:

Lista mówców została wyczerpana. Zamykam dyskusję. Proszę o udzielenie odpowiedzi. Jako pierwszy głos zabierze pan prezes WUG.

Prezes WUG Mirosław Koziura:

Nasza prezentacja została ukierunkowana na stan bezpieczeństwa pracy w górnictwie odkrywkowym i otworowym. Nie rozwijaliśmy tematu naszej działalności w tym zakresie. Ona jest bardzo szeroka. Pracownicy WUG i okręgowych urzędów górniczych w ubiegłym roku wykonali 8398 roboczodniówek kontrolnych w zakładach górnictwa odkrywkowego i 2409 w firmach górnictwa otworowego oraz wykonujących roboty geologiczne.

Nasza działalność to nie tylko statystyczne stwierdzenie wypadku, obejmuje ona szereg badań i dochodzeń, ustalenie przyczyn i okoliczności, ustalenie winnych naruszenia przepisów oraz nałożenie sankcji…

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Danuta Koradecka:

Nie kwestionuję szerokiego zakresu działalności WUG i liczby przeprowadzonych kontroli.

Prezes WUG Mirosław Koziura:

Zrozumiałem, że w naszym materiale brak pewnych kwestii. Dlatego chciałem się usprawiedliwić, wskazując na potraktowanie tematu w inny sposób. Skoncentrowaliśmy się na opisie stanu bezpieczeństwa pracy w kopalniach odkrywkowych i otworowych. Państwowa Inspekcja Pracy przedstawiła swoją działalność. My nie przedstawiliśmy swojej działalności. Ona jest bardzo szeroka. Po każdym wypadku podejmujemy działania w celu zapobieżenia podobnym zdarzeniom.

Jeśli chodzi o pojęcia zdarzenie – wypadek, to w swojej statystyce ustalamy zdarzenie zgodnie z rodzajami opisanymi w Prawie geologicznym i górniczym. Czyli tąpnięcie, pożar, zawał, to pewne zdarzenia wynikające z przepisów. Wypadek może być skutkiem zdarzenia, albo skutkiem nieostrożności pracownika w styczności z maszyną lub urządzeniem w ruchu. Dlatego w naszej statystyce przewija się liczba zaistniałych zdarzeń bez wypadków – to np. zawały czy tąpnięcia bez wypadków – liczba zdarzeń, których skutkiem był wypadek i liczba wypadków, które nie powstały na skutek zdarzenia.

Najbardziej wiarygodnym wskaźnikiem jest liczba wypadków na 1000 zatrudnionych, a w górnictwie na 1000 zatrudnionych oraz na 1 mln wydobytych ton węgla. Zwracam uwagę, że pierwszy slajdzie wskazuje liczbę wypadków w poszczególnych działach gospodarki. To ogólna ocena, z której nie wynika, że np. najgorsza sytuacja jest w przetwórstwie przemysłowym, bo tam jest najwięcej wypadków ogółem. Trzeba to przeliczyć na liczbę zatrudnionych. Bardzo dziękuję pani prof. Koradeckiej za tę uwagę. Będziemy starać się pokazywać stan bezpieczeństwa w górnictwie uwzględniając wspomniane wskaźniki.

Nasza działalność kontrolna i blisko 8400 roboczodniówek kontrolnych w zakładach górnictwa odkrywkowego i ponad 2400 w firmach górnictwa otworowego oraz wykonujących roboty geologiczne, przekłada się oczywiście na wyciąganie pewnych wniosków. Uwzględniamy je w zadaniach naszej strategii na poszczególne lata.

Możemy rozszerzyć temat o naszą działalność w tym zakresie i przedstawić Radzie na którymś z kolejnych posiedzeń. Z planu pracy Rady wynika, że problem wypadkowości w górnictwie na pewno będzie omawiany w bieżącym roku.

Dyrektor Departamentu Górnictwa Otworowego i Wiertnictwa WUG Krzysztof Król:

Jeśli chodzi o trend wypadkowości ogółem, o co pytał pan przewodniczący Żurek, to ten slajd dotyczył całego górnictwa. Pokazany jest na nim trend wypadkowości ogółem, a także wypadki śmiertelne i ciężkie. Trend w wypadkach ogółem jest dosyć sprzyjający, ale w wypadkach ciężkich i śmiertelnych, niestety, trend albo utrzymuje się na stałym poziomie, albo rośnie.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Danuta Koradecka:

Dziękuję przedstawicielom Wyższego Urzędu Górniczego za udzielenie odpowiedzi. Proszę o udzielenie odpowiedzi zastępcę głównego inspektora pracy pana Leszka Zająca.

Zastępca głównego inspektora pracy Leszek Zając:

Odnosząc się do różnicy między liczbą wypadków w materiale PIP i WUG, pragnę wyjaśnić, że być może wynika ona z tego, iż – o czym napisaliśmy na str. 2 naszego opracowania – „w przedstawionych powyżej danych PIP zastosowano kryterium zaistnienia wypadku przy pracy w miejscu jego powstania, tj. terenu kopalni odkrywkowej lub otworowej, niezależnie od zarejestrowania do określonego rodzaju działalności podmiotu, którego pracownik został poszkodowany”. Mogą to być np. firmy usługowe, które nie są wpisywane w PKD górnicze i nie są uwzględniane w statystyce GUS i WUG. Otrzymując zgłoszenie wypadku ciężkiego, śmiertelnego, zbiorowego na terenie kopalń, przystępujemy do badania.

Kontrole kopalń odkrywkowych obejmowały – jak zwróciła uwagę pani minister Borys-Szopa – dużą grupę mikrozakładów, które zazwyczaj wydobywają kopaliny pospolite. Nie ocenialiśmy – na co państwo zapewne zwrócili uwagę – stanu bezpieczeństwa pracy w dużych kopalniach węgla brunatnego, które dysponują odpowiednimi służ-

bami. Najgorsza sytuacja jest w mikrozakładach, gdzie pracodawców nie stać na środki ochrony indywidualnej, odzież i obuwie robocze. Dlatego ujawniono w nich tyle nieprawidłowości.

Pan poseł Gadowski pytał o rangę i skutek decyzji ustnych. Chciałbym podkreślić, że odnoszą bardzo duży skutek. Dość duża grupa nieprawidłowości dotyczyła oznakowania i zabezpieczeniem miejsc niebezpiecznych, stanu technicznego schodów, pochylni, pomostów. Do usunięcia niektórych z nich wystarczy gwóźdź i młotek. Tego typu nieprawidłowości są eliminowane w czasie kontroli inspektora pracy w zakładzie. Jeżeli wykonanie decyzji ustnej jest niemożliwe, inspektor wydaje decyzję na piśmie.

Chciałbym zwrócić uwagę na dużą liczbę decyzji wydanych na podstawie art. 108 k.p.a. Zazwyczaj są to decyzje w sprawie nieprawidłowości, które w danym momencie nie stwarzały bezpośredniego zagrożenia dla życia, czyli w tym miejscu nie było pracowników, niemniej jednak stwarzały potencjalne zagrożenie. Dlatego środki prawne w formie grzywien stosowano tylko w przypadkach zagrożeń bezpośrednich dla życia i zdrowia.

Mamy na uwadze wskaźniki częstości wypadków. Ta sprawa była stawiana na jednym z posiedzeń Rady. Według statystyk GUS częstość jest podana tylko dla całej branży górniczej – łącznie węgla kamiennego, górnictwa odkrywkowego i otworowego. Na podstawie naszej mikroskali nie jesteśmy w stanie określić miarodajnego wskaźnika. Dlatego podaliśmy ilu pracowników było zatrudnionych i do ilu wypadków doszło w tym miejscu.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Danuta Koradecka:

Dziękuję za udzielenie odpowiedzi, Myślę, że PIP przedstawił wyczerpujący materiał dotyczący ważnego sektora gospodarki. Jeśli chodzi o materiał Wyższego Urzędu Górniczego, to zachęcałabym – bo nie usłyszałam odpowiedzi – żeby jako przyczyny wypadku nie uznawać utonięcia. To ewidentny skutek, a nie przyczyna wypadku. Podobnie upadek z wysokości nie jest przyczyną lecz skutkiem np. źle zestawionego rusztowania. Należałoby wyeliminować te nieścisłości. Należałoby również zastanowić się nad czynnikiem ludzkim, który według WUG stanowi 96% przyczyn wypadków. Zwracam uwagę na przyczyny organizacyjne i techniczne. Pan prezes wspomniał o strategii działania urzędów górniczych. Należałoby w niej uwzględnić wymienione wyżej kwestie.

Prezes WUG Mirosław Koziura:

To są grupy przyczyn. Nie uważamy, że przyczyną wypadku było utonięcie.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Danuta Koradecka:

Przeczytałam to w materiale WUG.

Prezes WUG Mirosław Koziura:

Chodzi o grupę przyczynową, która charakteryzuje sposób w jaki zginął pracownik. Przyczyny określamy później w orzeczeniu. Przyczyną nie jest utonięcie jako takie. Ostatnio zdarzył się wypadek, któremu uległo dwóch pracowników. Poruszali się na rowerku i sprawdzali poziom dna. Było to wybieranie piasku pod lustrem wody. Rowerek miał dziury w rurach i zatonął. Ci ludzie nie umieli pływać. Jeden z nich utonął.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Danuta Koradecka:

Przyczyną był niesprawny rowerek.

Prezes WUG Mirosław Koziura:

Tak.

Dyrektor Departamentu Górnictwa Otworowego i Wiertnictwa WUG Krzysztof Król:

Upierałbym się, że przyczyną wypadku śmiertelnego było utonięcie, czy upadek, natomiast do wypadku przyczyniły się również wcześniejsze okoliczności. Natomiast bezpośrednią przyczyną…

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Danuta Koradecka:

To jest nie do przyjęcia. Myślę, że warto, żebyśmy kiedyś porozmawiali na ten temat. Rozumiem dobre intencje, ale jeżeli rozpatrujemy poszczególne sektory, toi musimy mieć porównanie. To klasyka badania wypadków: przyczyna – incydent – skutek. Utonięcie

nie jest przyczyną. Jest skutkiem tego, że rowerek był wadliwy. Pracownik, który dopuściła do jego eksploatacji, ponosi odpowiedzialność. Jedna osoba poniosła śmierć.

Myślę, że dobrze, iż podnieśliśmy ten temat. Należy przemyśleć pewne kwestie.

Prezes WUG Mirosław Koziura:

Bardzo dziękuję za uwagę pani profesor. Na pewno będziemy analizować te sprawy.

Zastępca przewodniczącej Rady Ochrony Pracy Danuta Koradecka:

Zależy nam na bezpieczeństwie we wszystkich sektorach, również w górnictwie. Stąd wszystkie uwagi proszę traktować jako wyraz troski o rzetelne przedstawienie sytuacji.

Projekt stanowiska w tej sprawie opracuje Zespół ds. Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Środowisku Pracy. Termin posiedzenia zespołu ustalimy w tym tygodniu.

Przechodzimy do spraw bieżących. Przypominam, że następne posiedzenie odbędzie się 17 lutego br. Tematem będzie dostosowywanie środowiska pracy jako istotny element aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych – ramowe wytyczne. Materiał zostanie przygotowany przez PFRON i CIOP-PIB.

Czy ktoś z państwa chciałby zabrać głos w tym punkcie? Nie widzę zgłoszeń. Wyczerpaliśmy porządek dzienny.

Zamykam posiedzenie Rady Ochrony Pracy.

m.k.